

Ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Συνιστάμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς ἐπὶ κατ' ἐξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθεὶς παρασχὼν εἰς τὴν χώραν ὑπηρεσίας, καὶ ὑ.δ. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀνάγνωσμα ἕριστον καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτησίᾳ δραχμὰς 100. Ἐξέμηνοι δραχ. 55. Τρίμηνοι δραχ. 30.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Αἰγύπτου γράμμα διατηρ. 50. — Ἀμερικῆς δολάρια 4. — Ἀγγλίας καὶ ἕλων ἔν γένει τῶν ἄλλων Κρατῶν σελλίνα 10.

Ἐξέμηνοι καὶ Τρίμηνοι ἀναλόγως.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΑΡΥΘΗ ΤΩ. 1879

ΙΑΡΥΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

Ἀρχίζει τὴν 1ην Δεκεμβρίου, ἀλλ' αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην οἰουδιότου μηνός.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὁδὸς Ἐδριτείου ἀριθ. 42, παρὰ τὸ Βαρβάκειον.

Περίοδος Β'. — Τόμος 37ος

Ἐν Ἀθήναις, 14 Δεκεμβρίου 1929

Ἔτος 52ον. — Ἀριθ. 2

Ἡ ΚΑΛΥΒΑ ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑ-ΤΟΜ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ὑπὸ HARRIET BEECHER-STOWE

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

Ἔφτασε ὡς τ' αὐτιά του ἡ φήμη γιὰ τὴν ἐφεύρεση τοῦ Γεώργη, καὶ ξεκίνησε κι' αὐτὸς νὰ πάει νὰ δεῖ τί ἦταν αὐτὰ ποὺ ἔφτανε ὁ σκλάβος.

Ὁ ἐργοστασιάρχης τὸν ὑποδέχτηκε μ' ἐνθουσιασμό. φώναζε καὶ τὸ Γεώργη καὶ τριγύρισαν τὸ ἐργοστάσιο γιὰ νὰ τὸ δείξουν στὸν κτηματία. Ὁ σκλάβος ἐξηγοῦσε τὴ λειτουργία τῶν μηχανημάτων μὲ τόση εὐκολία καὶ τόση ἐξυπαγὰδα, ὥστε ὁ ἀφέντης αἰσθανόταν πόσο ἦταν ὁ ἴδιος κατώτερος. Αὐτὸ λοιπὸν τὸν πείραζε. Τί ἀνάγκη ἦταν νὰ μαθαίνει τόσα πολλὰ αὐτὸς ὁ σκλάβος, νὰ προσδεύει ἔτσι καὶ νὰ κρατεῖ ψηλὰ τὸ κεφάλι σὰν ἄνθρωπος ἐλεύθερος; Ὅχι, ἔπρεπε νὰ γυρίσει πίσω στὰ χωράφια, νὰ πιάσῃ τὴν τσάπα καὶ τ' ἀλέτρι, νὰ μὴν ξέρει παραπάνω ἢ τ' ἀφέντικὰ του. Κι' ὁ ἀφέντης ζήτησε ἀπὸ τὸν ἐργοστασιάρχην νὰ πάρει πίσω τὸ «πράγμα» ποὺ τοῦχε νοικιάσει.

— Μὰ ἔτσι ξαφνικὰ τ' ἀποφασίσατε;

ρώτησε ὁ ἐργοστασιάρχης.

Τοῦ ἀποκρίθηκε ἀπότομα:

— Δικὸς μου δὲν εἶναι; Τώρα τὸ σκέφθηκα, τώρα θὰ τὸν πάρω.

— Θὰ εἶμαστε πρόθυμοι νὰ σᾶς τὸν πληρώσουμε περισσότερο, φίλε μου.

— Δὲν ἔχω ἀνάγκη. Ἄς εἶναι καλὰ τὰ χωράφια μου.

— Μὰ ξέρετε, κύριε, ἐδῶ βρίσκεται στὸ στοιχεῖο του, προσδεύει ἀπίστευτα.

— Πιθανὸ. Γι' αὐτὸ κι' ἐγὼ τὸν χρειάζομαι. Καντολογίς,

τὸν παίρνω καὶ τελειώνει ἡ συζήτηση.

Ὁ κακόμοιρος ὁ Γεώργης ἄκουσε ἀμήλητος τὴν ἀπόφασιν αὐτὴ, ποὺ ἤξερε πόσο ἦταν ἀλόγιστη. Σταύρωσε τὰ χέρια καὶ δάγκασε τὰ χεῖλη του. Ἐβραζε μέσα του ὁ θυμὸς καὶ στίς φλέβες του ἔτρεχε φωτιὰ ἀντὶς γιὰ αἷμα. Τὰ μάτια του πετοῦσαν σπίντες κι' ἦταν ἔτοιμος νὰ ξεσπάσει, ἀλλ' ὁ καλὸς ἐργοστασιάρχης τὸν συγκράτησε:

— Πήγαινε, Γεώργη, τοῦ φιδύρισε. Θὰ προσπαθῆσω νὰ σὲ ξαναπάρω.

Ὁ τύραννος ὅμως τὰ εἶδε ἅλ' αὐτὰ κι' ἀπὸ μέσα τοῦ πήρε τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ δώσει τὸ σκλάβο του γιὰ ἕλα τὸν κόσμο.

Τὸν πήρε πίσω στὸ χτήμα

καὶ τὸν ἔβαλε στίς πὺλ βάνουσες δουλειές. Μπορεῖ νὰ κρυβε καλὰ τὸ θυμὸ του καὶ νὰ πίνει μέσα τοῦ τὴν ἀγανάκτησίν του, ἀλλὰ τὰ φλογερὰ μάτια του ἔδειχναν διὸ ὁ σκλάβος αὐτὸς ἦταν ἄνθρωπος κι' ὄχι πρᾶγμα, ἔπως ἦ-

«Ἀρχισε νὰ χορεύῃ καὶ νὰ πηδᾷ...»

θελαν νὰ τὸν μεταχειρίζονται οἱ ἀσπλαγχοὶ κύριοί του...

Τὸν καιρὸ ποὺ ἔμενε στὸ ἐργοστάσιο, γνώρισε ὁ Γεώργης τὴν Ἐλίτσα καὶ τὴν πήρε γυναίκα. Ὁ γάμος ἐγίνε στὸ σαλόνι τῆς κυρίας Σέλμπτου κι' ἔλα πηγαιναν ὄρατα, ὡς τὴν ἐποχὴ ποὺ ὁ ἀφέντης τοῦ Γεώργη ἦρθε καὶ τὸν πήρε ἄξαφνα-ἄξαφνα ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιο.

Ἵστερα ἀπὸ λίγες ἐβδομάδες, ὁ ἐργοστασιάρχης, πιστὸς στὸ λόγο του, πήγε στὸ χτήμα καὶ ἔβαλε ἕλα του τὰ δυνάτὰ γιὰ νὰ πείσει τὸν ἀφέντη τοῦ Γεώργη νὰ τοῦ τὸν δώσει πίσω.

Μὰ τοῦ κάκου.

— Μὴν κοιτάζετε ἄδικα, τοῦ εἶπε ἐκεῖνος. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι δικός μου, θὰ τὸν κάμω ὅ,τι θέλω ἐγώ.

Ἔτσι ἔδουσε κι' ἡ τελευταία ἐλπίδα τοῦ Γεώργη. Δὲν εἶχε πιά μπροστά του παρὰ μιὰ ζωὴ μαύρη καὶ σκοτεινὴ, γεμάτη ταπεινωτικὰς ἀσχολίες καὶ βασανιστήρια.

«Ἡ κυρὰ-Χλόη, ἦταν ἡ καλύτερη μαγειρίσσα...» (Σελ. 15, στ. α'.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Σόζυγος και πατέρας

Ἡ κυρία Σέλυμπυ εἶχε βγεῖ ἔξω κι' ἡ Ἐλίτσα στεκόταν στή βεράντα καὶ κοιτάζε τὰ μᾶτι τῆς κυρίας τῆς ποῦ ἀπομικρυνόταν, ὅταν ἓνα χέρι ἀκούμπησε στὸν ὦμο τῆς. Γύρισε νὰ ἰδεῖ ποῖος ἦταν, κι' ἀμέσως ἓνα χαμόγελο φώτισε τὸ πρόσωπό τῆς.

— Σὺ σαι, Γιώργη; Καὶ φοβήθηκα... Καλὰ ἔκαμες κι' ἤρθες. Ἡ κυρία βγήκε κι' εἶμ' ἐλεύθερη ὡς τὸ βράδυ. Ἐλα στήν κάμαρά μου.

Καὶ τὸν πήγε στή μικρὴ τῆς κάμαρα, ὅπου ἐργαζόταν τὶς περισσότερες ὥρες, κοντὰ στή βεράντα, ὥστε νὰ κοῦβει τὴν κυρία τῆς, ἀν τὴν ἐφώναζε.

— Μὰ γιατί καὶ σὺ δὲν εἶσαι χαρούμενος ὅπως κι' ἐγώ; Γὰ κοίταξε τὸ Χάρρου μας πὼς μεγάλωσε! Δὲν εἶναι νόστιμος;

Καὶ χάιδευε τὶς πυκνὲς μπούκλες τοῦ μικροῦ, ἐνῶ ἐκεῖνος στεκόταν πολλὸ κοντὰ στή μητέρα του καὶ κοιτάζε τὸν πατέρα του φοβισμένος.

— Καλύτερα νὰ μὴν εἶχε γεννηθεῖ! εἶπε μὲ πίκρα ὁ Γιώργης. Καλύτερα νὰ μὴν εἶχα γεννηθεῖ μήτε κι' ἐγώ.

Ἐφφισμένη καὶ φοβισμένη μὰζι, ἡ Ἐλίτσα ἀιστάνθηκε τὰ δάκρυα νὰ γεμίζουν τὰ μάτια τῆς. Ὁ Γιώργης τότε συγκινήθηκε.

— Εἶμαι σκληρὸς ποῦ σὲ κάνω νὰ ὑποφέρεις, Ἐλίτσα μου, εἶπε τρυφερὰ. Ἀλλὰ ἡ τύχη εἶναι πολὺ σκληρὴ κι' ἀδικη γιὰ μᾶς.

— Μὰ τί τρέχει, Γιώργη, καὶ γιατί μὲλές μὲ τόση ἀπελπισία; Δὲν πέρνουσαμε τόσο καλὰ ὡς τὰ τώρα;

— Ναι, Ἐλίτσα, μὰ τώρα ἡ τύχη γύρισε. Τώρα ἡ ζωὴ μου εἶναι δυστυχισμένη, πολὺ δυστυχισμένη, καὶ πικρὴ σὰν τὸ φαρμάκι. Χίλιες φορές καλύτερα νὰ εἶχα πεθάνει.

— Μὰ, γιατί ν' ἀπελπίζουσι ἔτσι, Γιώργη μου; Ἐρῶ πὼς ἔχασες τὴ θέσιν σου καὶ πὼς ὁ ἀφέντης σου εἶναι σκληρός. Ἀλλὰ γιὰ κάμε ὑπομονὴ καὶ ποῦ ξέρεις...

— Ὑπομονή! Ὑπομονή! Πόση ὑπομονὴ πιά; Μήπως ἔδωκα μιλά ὅταν ἤρθε καὶ μὲ πήρε ἀπὸ τὸ ἐργαστήσι; Ποῖος τοῦδωσε τὸ δικαίωμα νὰ εἶναι ἀφέντης μου; Γράφω καὶ διαβάζω καλύτερα ἀπ' αὐτόν. Στὸ ἐμπόριο τὰ καταφέρνω καλύτερα ἀπ' αὐτόν. Στὶς μηχανὲς τὰ καταφέρνω καλύτερα ἀπ' ὅλους. Κι' ὅ,τι ἐμαθα, τὸ μαθαίω μόνος μου, δὲν χρωστῶ τίποτα σ' αὐτόν. Μὲ τί δικαίωμα μὲ μεταχειρίζεται σὰν κτήνος; Δὲν τὸ κάνει μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ μὲ ταπεινώσει;

— Γιώργη, μὲ κάνεις καὶ τρομάζω. Ποτὲ ἄλλοτε δὲ σάκουσα νὰ μιλάς ἔτσι. Φοδῶμαι μὴν κάνεις τίποτα κακὸ. Καταλαβαίνω τὸν πόνο σου, ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ νὰ κάνεις ὑπομονὴ γιὰ τὸ χατήρι μου καὶ γιὰ τὸ χατήρι τοῦ παιδιοῦ μας.

— Ὑπομονὴ! Ἐκάνε ὅση μποροῦσα. Μὰ ἡ θέση μου χειροτερεῖ μέρα μὲ τὴν ἡμέρα. Εἶπα νὰ δουλεύω πὺρ γρήγορα, γιὰ νὰ προφταίνω νὰ διαβάζω λιγάκι. Τὸ κατάλαβε καὶ μοῦ αὖξησε τὴ δουλειά. Ἐγώ, λέει, τὸ δαίμονα μέσα μου καὶ θέλει νὰ μοῦ τὸν βγάλει. Ἄς ἔχει ὁμοῦ τὸ νοῦ του, γιατί μπορεῖ νὰ βγεῖ καμμιὰ ὥρα ποῦ δὲ θὰ τὸ περιμένει.

— Ἄχ, Γιώργη, τί θ' ἀπογίνουμε; φώναξε ἡ Ἐλίτσα.

— Χτές, ποῦ λές, φόρτωκα πέτρες στὸ κάρρο. Ὁ γιός του ὁ Τὸμ στεκόταν κοντὰ σ' ἄλογο κι' ἔσκαζε τὸ καρτόκι του κι' ἔκανε τὸ ἄλογο νὰ σκιάζεται. Τὸν παρακαλῶ μὴ νὰ πάθει, ἐκεῖνος τίποτα. Τὸν παρακαλῶ δεύτερη, ἀρχίζει νὰ μὲ χτυπά. Πάνω νὰ τοῦ πάρω τὴ καμφοῖκα ἀπὸ τὸ χέρι, βάζει τὶς φωνὲς πὼς ἤθελα νὰ τὸν χτυπήσω. Ἐρχεται ὁ κητέρας του ἔξαφραμένος «θὰ σοῦ δείξω ἐγώ, μοῦ λέει, ποῖος εἶναι ὁ ἀφέντης ἐδῶ μέσα!» Μὲ δίνει στὸ δέντρο, μάζευει βέργες καὶ τὶς δίνει τοῦ γιοῦ του. «Χτύπα, τοῦ εἶπε, ὡς ποῦ νὰ βαρεθεῖς!» Ἄ, αὐτὸ θὰ μοῦ τὸ πληρώσει μὰ μέρα!

Καὶ τὸ μὲτόπο του σκοτεινίσει καὶ τὰ μάτια του πέταξαν φλόγες.

— Μὲ ποῖο δικαίωμα ὁ ἄνθρωπος αὐτός εἶναι ἀφέντης μου; Αὐτὸ ἤθελα νὰ μάθω! εἶπε πάλι.

— Ἐμένα ποῦ φαίνεται, εἶπε μὲ λύπη ἡ Ἐλίτσα, ὅτι ἀφοῦ εἶμαι χριστιανή, χρωστῶ νὰ ὑπακούω στοὺς κυρίους μου.

— Γὰ σένα, τὸ καταλαβαίνω. Σὲ ἀνάστησαν σὰν παιδί τους, σ' ἐντυσαν, σὲ μόρφωσαν, σὲ μεταχειρίστηκαν μ' ἔλη τὴν καλοσύνη. Ἐχουν λοιπὸν δικαίωμα πάνω σου. Ἀλλὰ ἐγὼ τί χρωστῶ σ' αὐτόν; Ἡ δουλειά ποῦ τοῦδω χὼ κάνει ἀξίζει ἕκατὸ φορές τὰ λεφτὰ ποῦ, ἔχει δώσει γιὰ μένα. Ἄ, δὲ μπορῶ πιά νὰ μείνω σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι, δὲν μπορῶ!

Ἡ καλὴ γυνίκα ἔμεινε ἀμίλητη καὶ τρομαγμένη. Ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχε ἰδεῖ τὸν ἄντρα τῆς τόσο ἐρεθισμένο.

— Θυμᾶσαι τὸ μικρὸ σκυλάκι, τὸν Κάρλο, ποῦ μοῦδες χαρίσει; Ἦταν πάντα κοντὰ μου καὶ τὰ μάτια του μ' ἐνοιωθάν σὰ μάτια ἀνθρώπου... Προχτές τοῦδωσα κάτι κόκκιλα, ποῦ τὰ βρήκα πεταμένα ἔξω ἀπ' τὴν κουζίνα. Ἐθαλε τότε τὶς φωνὲς πὼς τρέφω τὸ σκύλο μου μ' ἐξοδά του, καὶ πὼς οἱ σκλάβοι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ χουν σκύλους! Μὲ πρόσταξε λοιπὸν νὰ τοῦ δέσω μὴ πέτρα στὸ λαϊμὸ καὶ νὰ τὸν ρίξω στὸ βάλτο.

— Τὸ κάμας αὐτό;

— Ἐγὼ ὄχι, μὰ τὸ κάμα αὐτό. Ἐπίασε τὸ σκύλο μου, τοῦδωσε μὴ πέτρα καὶ τὸν πέταξε στὸ βάλτο. Ὁ γιός του τὸν παροβολοῦσε ὡς ποῦ πνίγηκε πιά. Τὸ κἀμόριο τὸ ζῶο μὲ κοίταξε σὰ νὰ

ζητοῦσε προστατὴν καὶ σὰ ν' ἀπορούσε ποῦ δὲν πῆγαινα νὰ τὸ βοηθῶ... Ἄς εἶναι! Ὀθρῆθαι κι' ἡ δική μου σειρά καὶ τότε θὰ τοῦ δείξω ἐγώ.

— Μὰ, Γιώργη, τί σκοπεύεις νὰ κάνεις. Δὲν εἶναι καλύτερα νὰ χεις πεποίθησι στὸ Θεὸ καὶ νὰ ἐμπιστευῆσαι τὴν τύχη σου σ' αὐτόν;

— Ὁρατὰ εἶναι αὐτὸ, Ἐλίτσα, ὅταν κάθεται κανεὶς στὸ σπιτάκι του. Ἐλα ὁμοῦ στή θέση μου καὶ στὰ βῆσανά μου καὶ τότε θὰ μοῦ πείς. Δὲ μπορῶ, ἡ καρδιά μου ἐπαναστατεῖ. Ὁ ἄκουσος καὶ θὰ κρίνει. Γιατὶ τὸ χειρότερο δὲ στὸ εἶπα ἀκόμα.

— Τί ναι πάλι; ρώτησε μὲ ἀγωνία ἡ Ἐλίτσα.

— Ὁ ἀφέντης μου λέει ὅτι ἔκαμε μεγάλη βλακεία ποῦ μ' ἄφισε νὰ παντρευθῶ, καὶ μάλιστα μὲ γυναίκα ἀπὸ τὸ χτήμα τῶν Σέλμπυ, ποῦ εἶναι ἄνθρωποι περήφανοι καὶ φαντασμένοι. Εἶπε λοιπὸν ὅτι στὰ ἐξῆς δὲ θὰ μοῦ ἐπιτρέπει νὰρχομαι νὰ σὲ βλέπω. Μὲ πρόσταξε μάλιστα νὰ πάρω γυναίκα τὴ Μίνα καὶ νὰ μένω μὰζι τῆς στήν καλύβα τῆς, γιατί ἄλλοῦως θὰ μὲ πουλοῦσε στὶς Νέτιες ἐπαρχίες.

— Μὰ ἐμεῖς παντρευθήκαμε μ' ὄλους τοὺς τύπους, σὰ χριστιανοί!

— Δὲν ξέρεις λοιπὸν πὼς οἱ σκλάβοι δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ παντρευῶνται; Μὰ καὶ μοῦ τὸ ἀπαγορεύει ὁ ἀφέντης, πὼς μπορῶ πιά νὰρχομαι νὰ σὲ βλέπω; Γι' αὐτὸ καταριέμαι τὴν τύχη μου καὶ λυπᾶμαι κι' αὐτὸ τὸ παιδί. Ἡ ἴδια τύχη τὸ περιμένει κι' αὐτό!

— Μὰ γιατί; Ὁ ἀφέντης μας εἶναι πολὺ καλός.

— Ναι, μὰ αἰετο πεθαίνει, καὶ τότε τὸ παιδί θὰ πουληθεῖ. Μὴν τὸ χαίρεσαι ποῦ εἶναι ὄρατο καὶ χαριτωμένο. Αὐτὸ θὰ τοῦ χειροτερεῖ τὴν τύχη του.

Γὰ λόγια αὐτὰ μπήκαν σὰ μαχαίρια στήν καρδιά τῆς μάννας. Θυμήθηκε τὰ μισόλογα τοῦ ἐμπόρου καὶ χλωμίασε. Ἐρριξε μὴ ματιὰ στή βεράντα, ὅπου τὸ παιδάκι ἔτρεχε καβάλλα πάνω στὸ μπαστούνι τοῦ κ. Σέλμπυ. Θέλησε νὰ πεί τοὺς φόβους τῆς στὸν ἄντρα τῆς, ἀλλὰ συλλογίστηκε ὅτι ἀρετὰ εἶχε νὰ ὑποφέρει ὁ δούλος. Ἀλλοῦτε, μήπως ἡ κυρία Σέλυμπυ δὲν τὴν εἶχε βεβαιώσει, ὅτι οἱ φόβοι τῆς ἦταν μάταιοι;

— Ἐλίτσα, εἶπε μὲ λύπη ὁ σκλάβος, κάμε ὑπομονή. Φεύγω!

— Φεύγεις, Γιώργη; Καὶ ποῦ πᾶς;

— Ὄχ πᾶω στὸν Καναδά. Ὅταν βρεθῶ καὶ κάτω, ἐλεύθερος, θὰ δουλέψω καὶ θὰ σ' ἀγοράσω. Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ἐλπίδα ποῦ μοῦ μένει. Καὶ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θὰ τὸ κατορθώσω.

— Κι' ἀν σὲ πιάσουν;

— Δὲ θὰ μὲ πιάσουν. Ὄχ πεθάνω, ἀλλὰ δὲ θὰ πέσω πάλι στὰ χέρια τους.

— Ἄχ, Γιώργη, συλλογίσου καὶ μένα καὶ μὴν κάνεις καμμιὰ ἀπερικοφία. Μὴν παρασυρθεῖς ἀπὸ τὴν ἀπελπισία σου. Ἐχει ὁ Θεὸς γιὰ ὄλους.

— Ἀκουσέ με, Ἐλίτσα, νὰ σοῦ πῶ τὸ σχέδιό μου. Ὁ ἀφέντης μ' ἔστειλε νὰ πάω ἓνα γράμμα στὸν κύριο Σὺρμελ. Τὸ κάνα ξηπίτηδες γιὰ νὰ περάσω νὰ σοῦ τὰ πῶ ὅλα, νὰ φουρκιστοῦν τὰ φρεντικά σου. Ἐγὼ ὁμοῦ θὰ γυρίσω πίσω τὰχα ἡμερωμένος κι' ἡσυχος, γιὰ νὰ τὸν ἀποκοιμίσω. Κάτι φίλοι θὰ μὲ βοηθήσουν καὶ σὲ μὴ ἐβδομάδα θὰ φύγω κρυφά. Κι' ὁ Θεὸς βοηθός! Ἄντιο, Ἐλίτσα!

Ἐμείναν ἀμίλητοι κάμποσες στιγμές. Ὑστερα εἶπαν τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια χωρίστηκαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Μιὰ βραδιὰ στήν καλύβα τοῦ μπάρμπα - Τὸμ

Ἡ καλύβα τοῦ μπάρμπα - Τὸμ ἦταν μιὰ μικρὴ κατοικία καμωμένη μὲ καρμούς δέντρων, κι' εἶχε ἓνα λαχανόκηπο τριγύρω, ποῦ τὰ λαχανικά του ἦταν ἡ χαρὰ τῆς θειάς-Χλόης.

Ἄς μοῦθε μέσα. Τὸ φαγητὸ τῶν κυρίων ἔχει τελειώσει κι' ἡ θειά-Χλόη μόλις τώρα εὐχαρίστησε νὰ ἐτοιμάσει τὸ φαγητὸ τοῦ «γέρου τῆς». Τὸ μαῦρο καὶ κάπως στρογγυλὸ πρόσωπό τῆς λάμπει ἀπὸ εὐχαρίστηση κι' ἀπὸ ἐγωισμό ποῦ εἶναι πολὺ φυσικός, ἀφοῦ ἡ θειά-Χλόη φημίζεται ὡς ἡ καλύτερη μαγείρισσα σ' ὅλη τὴ χώρα. Εἶναι μαγείρισσα ὡς τὸ κόκκαλο!

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΑ ΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ

[Παράδοση]

Ἄν θέλετε, παιδιά μου, θὰ σὰς πῶ γιατί τὰ φύλλα, ὅταν ἐρχεται τὸ φθινόπωρο, ἀλλάζουν χρῶμα καὶ τελευταῖα πέφτουν καὶ στρώνουν τὴ γῆ. Τὸν παλιὸ καιρὸ, ἡ βασιλοπούλα Τριανταφυλένια, — ἐν' ἀπὸ τὰ πνεύματα τοῦ δάσους, — ἐτοιμαζόταν νὰ παντρευτεῖ. Ὁλα τὰ ἄλλα πνεύματα, νεράιδες καὶ στοιχία, μαζεύτηκαν γιὰ νὰ σκεφθοῦν τί δῶρο θὰ κάναν στήν ὁμορφὴ τους κυρά. Εἶπαν διάφορες σκέψεις μὰ καμμιὰ δὲν τοὺς φάνηκε πρωτότυπη.

— Σταθῆτε! κάτι βρήκα, εἶπε ἡ Χιονοφάδα. Νὰ ζωγραφίσουμε ὅλα τὰ φύλλα κίτρινα, κόκκινα, χρυσά. Καὶ νὰ παρακαλέσουμε τὸν Ἄνεμό νὰ φυσῆσι ἀπαλὰ ὅταν θὰ περᾶ τὸ βασιλικὸ ζευγάρι καὶ νὰ τοὺς ράνη.

— Νὰ μὴ θαυμάσια ἰδέα, ἀπάντησαν ὁμόφωνα ὅλα τὰ στοιχία. Ἄς ἀρχίσουμε ἀπὸψε κίττα τὴ δουλειά.

Σὲ λίγο ὅλα τὰ πνεύματα, φορτωμένα τὸ καθένα μ' ἓνα δοχεῖο γεμάτο μπογιά

κι' ἓνα πινέλο, ἀρχισαν μὲ ζῆλο τὴν ἐργασία. Ὡς τὰ μεσάνυχτα, εἶχαν τελειώσει καὶ πῆγαν νὰ κοιμηθοῦν, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα, ποῦ ἔτρεξε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἄνεμο νὰναι ἕτοιμος τὴν ὀρισμένη ὥρα.

Κι' ἐφθάσε ἡ μεγάλη αὐτὴ ὥρα. Ὅταν ἡ ἀσημένια γλυκεῖα καμπάνα χτύπησε τέσσερις φορές, ὁ βασιλιάς Χρυσάχτινος μὲ τὴν Τριανταφυλένια ἀρχισαν νὰ κατεβαίνουν τὴ μαρμαρένια σκάλα τοῦ δ-πέροχου παλατιοῦ.

Καθὼς ἐμπαιναν μέσα στὸ δάσος, ἔρχισαν νὰ φυσᾶ ἀπαλότατος ἄνεμος καὶ μιὰ χρυσὴ βροχὴ ἀπὸ φύλλα ἔπεφτε πάνω τους. Στάθηκαν ἔκπλαστοι. Μπροστὰ τοὺς τὰ πνεύματα χαμογελοῦσαν χαρούμενα γιὰ τὴν ἐπιτυχία τους.

— Ἡ ὁμορφὴ ἐκπληξῆ, εἶπαν κι' οἱ δυὸ μὰζι. Σὰς εὐχαριστοῦμε θερμὰ, καλοὶ μας φίλοι. Καὶ γιὰ νὰ μὴν ἀληθεύσῃ αὐτὴ ἡ καλοσύνη σας, ἀποφασίσαμε νὰ προσθέσουμε καὶ τέταρτη ἐποχὴ στὸ χρόνο, ἀντὶ τῶν τριῶν ποῦ ἦταν ὡς τώρα. Καὶ θὰ τὴν ὀνομάσουμε Φθινόπωρο.

Καὶ χάθηκαν στὸ λαμπρὸ τοὺς πύργο. Ἔτσι, παιδιά μου, ὅταν βλέπετε τὰ πράσινα φύλλα νὰ γίνονται κόκκινα, κίτρινα, χρυσά, νὰ θυμᾶστε πὼς τὰ πνεύματα τοῦ δάσους γιορτάζουν τὴν ἐπέτειο τῶν γάμων τῆς βασιλοπούλας Τριανταφυλένιας μὲ τὸ βασιλιά Χρυσάχτινο.

(Ἀπὸ τὸ Ἄγγλο)

ΕΛΕΝΗ ΡΕΖ - ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ

[ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ]

Β'

Μὲ πολλὴν του εὐχαρίστηση ὁ λέοντας Ὀσκάο, ὅταν εἶν' εὐκαίρος, κάθεται στὸ σπιτί του. Ἐκεῖ μπορεῖ νὰ βγάξῃ τὸ στέμμα του, νὰ ξαλαφρώσῃ τὸ κεφάλι του, νὰ ξεκουράζεται ἀπὸ τὶς τόσες βασιλικὲς του φροντίδες, καὶ νὰ παίξῃ μὲ τοὺς δικούς του, ὄχι μὴ σὰ βασιλῆς, ἀλλὰ σὰν κοινὸς θνητός.

Ἄ, τί ὄραια παιχνίδια ποῦ κάνει τοῦ μικροῦ Ἀλφόνσου! Ἀνάμεσα στ' ἄλλα εἶναι κι' αὐτὸ ποῦ βλέπετε στή ζωγραφιά: Ἀφίνει τὸ διάδοχό του νὰ κάθεται στήν οὐρά του, ποῦ ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος τὴν κρατεῖ ἡ βασίλισσα Γερτουδίη, καὶ νὰ κουνιέται ὅπως σὲ μιὰ κούνια ἀπὸ σχοινί. Πὼς γελοῦ κι' οἱ τρεῖς μ' αὐτὸ τὸ παιχνίδι, καὶ πόσο τοῦ ἀρέσει τοῦ μικροῦ Ἀλφόνσου, ποῦ κάθε λίγο τὸ γυροῦει:

— Μπαμπά! . . . μαμά! ἔλατε! . . . κούνια!

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνο τὰ παιχνίδια εἶναι καὶ τὰ μαθήματα. Ὁ βασιλιάς κι' ἡ βασίλισσα ἐννοοῦν νὰ κάμουν τὸ γιὸ τους σοφὸ ὅπως εἶναι καὶ κείνοι καὶ τοῦ μαθαίνουν σιγά-σιγά ὅλα δσα ξέρουν. Βλέπετε τὴν ἄλλη ζωγραφιά; Εἶν' ἓνα μάθημα βοτανικῆς. Ἡ βασίλισσα ἐξηγεῖ στὸ διάδοχο τί λογὴς δέντρο εἶναι ὁ φοίνικας, ἡ χορμαδιά, καὶ τοῦ δείχνει μὴ μικρὴ ποῦ ἔχει φυτέψει ξηπίτηδες σὲ μιὰ γάστρα. Ὁ βασιλιάς, ἐκεῖ κοντὰ τους, ἀν καὶ γυρισμένος ἀπὸ κείθε, προσέχει, ἀκούει τὸ μάθημα, καὶ ποτε ποτε προσθέτει κι' αὐτὸς κάτι, εἶτε γελᾷ μὲ καμμιὰ παιδιὰτικὴ παρατήρηση τοῦ διαδόχου, ποῦ τὴ λέει «παιδικὸν πνεῦμα».

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΚΥΡΑ-ΜΑΡΘΑ

ΠΑΛΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

Ο ΑΗ - ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ο ΛΟΥΜΠΑΡΙΑΡΗΣ

Ο ήλιος τώρα γέρνει κι' ο Γιουσούφ-αγάς πίνει το σερμπέτι του, ξαπλωμένος πάνω σε μαλακό και παχύ ουτζαδέ, σ' ένα προσηλιακό μέρος, κάτω απ' τὰ Προπόλαια τῆς Ἀκρόπολης, πού αὐτός εἶναι ὁ κυρίαρχός της. — τὸ Κάστρο, σου λέει ὁ ἄλλος...

Δίπλα του εἶναι ἕνα κορμάτι σπασμένης κολώνας. Κάποτε ἀνασηκώνεται ὁ Ἀγάς κι' ἀκουμπάει πάνω σ' αὐτὸ τῆ μέση του γιὰ νὰ ξεμουδιάσῃ. Φορεῖ κατὰ κόκκινα, πυκνὸς καπνὸς βγαίνει ἀπ' τὸ στόμα του — σωστὴ καμινάδα.

Ὁ Ἀράτης του εἶναι ξαπλωμένος λίγο παρακάτω, σὲ χορταριασμένο χῶμα, προύμια ἔχει τοὺς ἀγκώνους του στηριγμένους στὴ γῆ καὶ τὰ δύο του μάγουλα ἀκουμπισμένα στὶς δύο του τίς παλάμες. Ἡ δουλειά του εἶναι νὰ πετιέται κάθε τόσο καὶ νὰ τινάζῃ τὸ λουλά του τοῖς τοιμπουκιῶν τοῦ ἀφέντη του, νὰ τὸν γεμίξῃ πάλι καὶ νὰνάθῃ τὴν ἴσκα.

Τὰ παρασμένα χρόνια — πάνε, αὐτὰ πιά λησιμονήθησαν — ὁ Γιουσούφ-αγάς ἤταν σείζης, ἕνας ἀπ' τοὺς πολλοὺς τοῦ Κισιάραρα τοῦ Σουλτάνου. Πῶς, τώρα, ἀπὸ σείζης ἔγινε Δισδάρης (φρουραρχός) τῆς Ἀθήνας, ἢ Ἱστορία δὲν τὸ γνωρίζει.

Λίγον κλιρ εἶχε πού ἔλαβε τὸ ὄψηλόν νὰ ἀξίωμα. Τόση ἔμως κακὴ ἐντύπωση εἶχε κάνει ἢ φυσιογνωμία του, σιχαμερὸ ἔσφορισμα τῆς μαύρης ψυχῆς του, ὥστε κανένας ἀπ' τοὺς ἐπίσημους Τούρκους δὲν εἶχε τὴν σχέση του. Γιὰ τοῦτο κι' αὐτός, ἔταν κατέβαινε ἀργὰ καὶ ποῦ στὴν πόλη, γύριζε γρήγορα πάλι σὲ τὸ Κάστρο, μὲ τρεῖς πῆγες μούτρα, ἀμίλητος καὶ βαρίσκωτος. Τὸν πρῶτο πού θὰ συναντοῦσε στὸν ἀνήφορο τοῦ Κάστρου, τὸν ἀγριοκοίταζε τὸν δεῦτερο τὸν ἔβριζε καὶ τὸν τρίτο τὸν ἔδερνε.

Τὰ παιδιὰ του, ἔταν τὸν ἔδελπαν, τρὺ πωναν σὰν τὰ κουνέλια, οἱ γυναικὲς του τὸν ἔτρεμαν, καὶ μόνο μιά κόρη του, ἢ μικρότερη ἀπ' ἄλλες, ἢ Φακμέ, κατὰ φερε μιά χαραυγὴ καὶ τὸν ἔκαμε νὰ χαμογελάσῃ. Τὸ πρῶτ ἔμαθαν εἶναι οἱ Καστριώτες (*) πῶς γελᾷ κι' ὁ Ἀγάς τους.

Στοὺς ἀνώτεροὺς του ἔμως, σ' ἐκείνους πού εἶχε τὴν ἀνάγκη τους, γινόταν ἄλλος ἄνθρωπος. Γελοῖσαν καὶ τὰ παπούτσα του ἀκόμα ἔκανε ἀδικήνοπους τεμηνάδες, λύγιζε τὴ μέση του σὰν τὸ ζαγάρι, καὶ μόνο πού δὲν εἶχε οὐρὰ νὰ κουνήσῃ. Ἡ Ἀθήνα ὡστόσο δὲν εἶδε ποτὲ αὐτὸ τὸ βαῦμα: Ὁ ἀνώτερός του — ὁ πασσᾶς τοῦ Εὐρύπου — ἐξαιτίας πού ὁ τόπος εἶχε προνόμια, δὲν πατοῦσ' ἐδίω τὸ ποδάρι του.

Εἶναι ἢ 25 τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1656. Καμμιά μέρα δὲν ἦταν ὁ Ἀγάς τόσο

(*) Τούρκοι στρατιώτες πού φύλξαν τὸ Κάστρο.

στὶς κακὲς του ὅσο σήμερα. Ἀπ' τὸ πρῶτ βρίζει καὶ βλαστημάει. Μὲ δεῦτερο λόγος βγάζει τὸ λουλά καὶ τὸν ἱμαμὲ καὶ δέρνει μὲ τὸ τοιμπουκι του. Ἀμα δὲν ἔχει τί νὰ χτυπήσῃ, χτυπάει τὰ χέρια του, τὰ πόδια του... Ὅλα τοῦ φταίνε, καὶ τὸ χῶμ' ἀκόμη πού πατεῖ, καὶ τὸ χῶμα! Γυρεύει κάποιον νὰ ξεσπάσῃ πάνου του, καὶ ὁ κάποιος αὐτὸς βρέθηκε: ἦταν ἕνας φτωχὸς ζωτάρης, πού ἢ κακὴ του ἢ μοῖρα τὸν ἔσπρωξε καὶ πέρασε κάτω ἀπ' τὸ Κάστρο καβάλα σὲ μουλάρι του.

Χτύπησε τρεῖς φορές παλαμάκια ὁ Δισδάρης, καὶ καμμιά δεκαριά Καστριώτες πετάχτηκαν πίσω ἀπ' τὰ χαλάσματα, σὰ νὰ ξεφύτρωσαν ἀπ' τὴ γῆ.

— Πιάστ' αὐτὸν πού περνᾷ μπρὸς ἀπ' τὴ μύτη μας καβάλα! δέστε τὸν χειροπόδαρο, φέρτε τὸν ἄπάνω καὶ ρίχτε τὸν σὲ τὸ Γουλά Ἰστέρια βλέπομε...

Ὁ Ἀγάς τώρα περπατεῖ ἄπάνω κάτω σὺλλογιζέται, φαίνεται, πὸ καὶ τιμωρία τοῦ χρειάζεται. Ἐξαφνα στέκεται σὰν καρφωμένος, σηκώνει τὸ κεφάλι του, τεντώνει τὸ χέρι του... οἱ πυκνὲς τρίχες τοῦ προσώπου του, πού τὸ σκεπάζουν ὀλόκληρο, ἀνασηκώνονται σὰν τόσες καρφοβελόνες... φταρνίζεται καὶ βήχει μαζὶ... τρέμει ἀπ' τὸ θυμὸ του:

— Μπρέ σεῖς!... Κοιμάστε; Δὲ βλέπετε μπουλούκια-μπουλούκια πού πᾶν τὸν ἀνήφορο;... Γέροι; γριές, νέοι, νέες... ὡς καὶ βυζακτροῦδια ἀκόμα!... Ποῦ πάει, μπρέ σεῖς, αὐτὸ τὸ σκυλολόγι; Κανείς δὲν ἀποκρίνεται. Ὁ Ἀγάς εἶναι στὸν πῖδ κοντινὸ τὴν πρώτη ἀνάποδη.

— Μίλα καὶ σ' ἔσκιος! — Εἴμαστε νιοφερμένοι, Ἀγά μου!... Πάω νὰ ρωτήσω κανέναν παλιό...

— Γκρεμισοῦ, ρώτα καλύτερα τὸ φυλακωμένο. Στὴ στιγμή νὰ γυρίσῃς.

Σὰν ἀσυρπητὴ πῆγε καὶ γύρισε.

— Αὔριο, Ἀγά μου, ἔχει πανηγύρι ὁ Ἀγ-Δημήτρης, αὐτὴ ἢ ἐκκλησίτσα πού φαίνεται καὶ κάτω, καὶ οἱ ἄπιστοι πάνε σὲ τὸν ἔσπερινό.

— Πανηγύρι ρωμαϊκό! μπρὸς στὰ μάτια μας!... Στὸ τιμημένο Κάστρο μας ἀπὸ κάτω! Καὶ γιατί εἶμαι ἐδῶ ἐγώ;!... Ἐξέρω τί τοὺς χρειάζεται. Πρέπει νὰ λείψῃ αὐτὴ ἢ ντροπὴ γιὰ πάντα!...

Τὰ μάτια του τώρα πετοῦν φλόγες καὶ τὰ δόντια του τρίζουν. Σωστὴ πυρκαϊὰ στὴν ψυχὴ του:

— Φέρτε μου ἐδῶ σούρνοντας τὸ φυλακωμένο!... Ὅχι, σταθῆτε!...

Ἀνασηκώνει τὸ σαρὶκι του, ξύνει τὸ ἀτριχο κεφάλι του καὶ χτυπάει μὲ τὴ δεξιὰ του παλάμη τὸν ἄκ! τὸ κούτελό του σὰ νὰ σκότωσε κανένα κουνούπι. Κάποια μεγάλη ἰδέα κατέβασε ὁ Ἀγάς. Τὸ πρόσωπό του τὸ γλυκαίνει τώρα ὅσο μπόρει:

— Χάϊ... χάϊ!... φέρτε τὸν ἐδῶ τὸ ραγιά, μὰ μὲ καλὸ τρόπο. Ἄν τὸν περ-

ράξῃ κανένας, μαῦρο φίδι πού τὸν ἔφαγε! Φέρνουν τὸν ζωτάρη μισοπεθαμένο ἀπ' τὸ φόβο του. Φέρτει στὰ πόδια τοῦ Ἀγά καὶ ζητεῖ ἔλεος.

— Σῆμα ἄπάνω! μὴ φοβάσαι! Εἶχα σκοπὸ νὰ σὲ κρεμάσω, μὰ τώρα μετανοήσω. Τυχερὸς ἄνθρωπος εἶσαι. Πρόσεξε νὰ κάνῃς ὅ,τι θὰ σὲ προστάξω, ἀλλοῦως χάθηκες!...

— Ὅ,τι μὲ προστάξῃς, Ἀγά μου, ὅ,τι μὲ προστάξῃς... ὅ,τι... ὅ,τι...

— Σούτ! πολλὰ λές. Μόνο αὐτὰ νὰ χῃς, στόμα νὰ μὴν ἔχῃς. Καλὸ ἦταν νὰ μὴ βρισκεται ἔτσι κοντὰ στὸ Κάστρο μας ἐκκλησιὰ, μὰ ἀφοῦ μιά φορὰ βρέθηκε πού βρέθηκε, πρέπει νὰ μένη καὶ νὰ λειτουργεῖται. Θὰ τὴν ἔκαμαν οἱ παπούδες μας στὸς δικούς σας χαλάλι... Ἐγώ, ἢ ἀλήθεια εἶναι, πῶς ὀρίζω μόνο τὸ Κάστρο μου — λύκος πού τὸν ἔφαγε κείνον πού θὰ τὸ στραβοκοιτάξῃ! — μὰ κι' αὐτὴ ἢ ἐκκλησιὸν λογαριάζω πῶς βρίσκεται στὴν ἐξουσία μου μέσα, ἀφοῦ εἶναι κάτω ἀπ' τὸ στόμα τῶν κανονίων μου.

Καὶ ζάρωσε τὸ μούτρο του μὲ νόημα.

— Ὁ Δεσπότης σας δὲν ἦρθε νὰ μὲ χαιρετήσῃ; ἄς εἶναι: τὸ κατάλαβε φαίνεται κι' αὐτὸς πῶς δὲν καταλάγιασα ἀκόμα καὶ δὲν ἔχω κέφι γιὰ κουβέντες μὲ δίχως νόημα. Πῆγαινε μολοντοῦτο — ἔ ἀφέντης δὲν πρέπει νὰ συνορῆζεται τοὺς δούλους του — καὶ χαιρετήσῃ τὸν ἀπὸ μέρους μου καὶ πὲς του, πῶς ἀφοῦ ἔτυχε πού ἔτυχε καὶ μ' ἔρριξε ἢ κακὴ μου ἢ μοῖρα στὸν πετρώτοπό του, καὶ γίνεται τὸ πρῶτο ρωμαϊκό πανηγύρι πού βλέπω, καὶ κατὰ τὰ μέρη τῆς ἐξουσίας μου, ἔχω μεγάλη ἐπιθυμία νὰ γίνῃ ὅπως πρέπει... Καὶ νὰ δῆς πού αὔριο — καλὰ πού τὸ θυμῆθηκα κι' αὐτὸ — γιορτάζουμε κι' ἐμεῖς τὸν Κασίμ...

Ἄς εἶναι, κι' ὁ δικός σας ὁ Ἄγιος καὶ τι θάξῃς γιὰ νὰ γιάσῃ... Ὁ τὸν τιμήσω τὸ λοιπόν! Πρέπει νὰ γίνῃ μονοκκλησιὰ... Ὅλες οἱ ἄλλες ἐκκλησιᾶς νὰ μὴ λειτουργήσουν καὶ νὰ μαζευτοῦν ἄλλες οἱ ἐνορίες μὲ τοὺς παπάδες τους ἐδῶ, στὸν Ἀγ-Δημήτρη μου. Πὲς καὶ στοὺς Ἀρχόντους καὶ στοὺς Προεστοὺς καὶ στοὺς Πρωτομαστόρους καὶ σὲ κάθε νοικοκύρη πού θῆπαντήσῃ, πὲς ἀπὸ μέρους μου, πὲς αὐτὸ εἶναι ἢ θέλησή μου. Ὁποῖος δὲ θάρρῃ, ἐμένα θὰ προσβάλῃ.

Ἐλα, τρέχα τώρα, χάσου ἀπ' τὰ μάτια μου... Στάσου! Ἄκουσε. Αὔριο τὸ πρῶτ-πρῶτ, τὴν ὥρα πού θὰ φέλνουν στὴν ἐκκλησιὰ τὸ τροπάρι τοῦ Ἄγιου, νὰνέθῃς σ' ἕνα ψῆλωμα, κοντὰ στὴν ἐκκλησιὰ, καὶ νὰ κουνήσῃς γιὰ σημάδι ἕνα κόκκινο πανί, γὰ νὰ βάλουμε φωτιά στὴ λουμπάρδα καὶ στὰ τόπια (*) τοῦ Κάστρου, γιὰ νὰ τιμήσωμε τὸν Ἄγιό σας. Αἶ! ἄς γίνῃ κι' αὐτό!... Γκρεμί-

(*) Τὸ μεγάλο κανόνι καὶ τὰ μικρότερα.

σου τώρα σὲ βαρέθηκα: τυχερὸς ἄνθρωπος εἶσαι!

Ὁ ραγιάς ἔκανε μιά μετάνοια πού ἀγγίξε ἢ μύτη του στὸ χῶμα. Ὁ Ἀγάς, χωρὶς νὰ τὸν κοιτάξῃ, γύρισε στοὺς ἀνθρώπους του κι' εἶπε:

— Τὴ ὥρατος πού θὰ εἶναι ὁ κάμπος αὔριο τὸ πρῶτ-πρῶτ, βάλτα στὸν Ἀγ-Δημήτρη, γεμάτος κόσμο, πού νὰ μὴν πέφτῃ χῶμα οὔτε μῆλο!

Καὶ κουνώντας τὸ κεφάλι του δεξιὰ κι' ἀριστερά, κοιτάζε τὸ ραγιά πού φευγε τρεχάτος.

Τὸν παρασφίζατε τὸν ἄνθρωπο, ἀθεόφοβο, καὶ πηγαίνει τὸν κατήφορο σὰν ξεβιδωμένος! Χά! χά! χά! ξεφώνισε τρεῖς φορές χωρὶς νὰ γελᾷσῃ τὸ μούτρο του.

«Δὲν εἶναι ἄλλος Θεὸς ἀπὸ τὸν Ἀλάχ, καὶ ὁ Μωῦσῃ εἶναι ὁ προφήτης του», ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ μινὰρὲ τοῦ Παρθενῶνα (**) ἢ φωνὴ τοῦ Μουεζζίνη, πού καλοῦσε τοὺς πιστοὺς νὰ προσευχηθοῦν.

Σκοτεῖναιασε. Ὁ Ἀγάς πρόσταξε νὰ φύγουν ἔλοι: κι' ἔλοι ἔφυγαν. Αὐτὸ μὴν ἔμειναν καὶ κρυφομολοῦν. Ὁ Ἀγάς κι' ὁ ἀρχικανονιέρης τοῦ Κάστρου, ὁ Ἀχμέτ.

— Κοίταξε, τοπιτζήμπαση, νὰ τὰ κατὰ φέρῃς καλά. Τὸ στοιχειωμένο μαρμαρόσπιτο — κι' ἔδειξε τὰ Προπόλαια — πού ἢ τύχη μ' ἔρριξε καὶ κάθουμαι μέσα, ἔχει μπαρούτι μπόλικο: μπάλες ἔχουμε ἄλλο τίποτις, λογιῶν τῶ λογιῶν δὲ χρειάζεται δὲ καὶ μεγάλη φασαρία! Τὸ μόνο πού φοβάμαι εἶναι ὁ καιρὸς, νὰ μὴ μὰς τὰ χαλάσῃ... ὅστερ' ἀπ' τὴν καλοκαιρινὴ λιακάδα, ἔ σὺρανὸς ἔγινε πίσσα.

— Μὴ λὲς τὸν κακὸ τὸ λόγο, Ἀγά! Ὅλα θὰ πάνε καλά, μὴ σὲ μέλῃ... Ὁ Μουφτῆς τί γνώμη θὰ εἶχε τάχατες;...

— Καὶ παιδὸς τὸν ρωτᾷ; Μοῦ κάνει τὸ μεγάλο. Αὔριο βλέπουμε ποῖανὸς τ' ὄνομα θὰ βουξῇ στὰ ἐφτά βασίλεια. Θὰ ποῦμε πῶς ἔγινε λάθος: Ἐγὼ τάχα εἶπα γιὰ μπαρούτι μονάχα, κατὰλαβες, καὶ βρέθηκα ἀξαφνα μέσα καὶ μπάλες. Ἄν μὰς παραφορτωθῇ, τὸν στέλνουμε στὸν ἀγῶριστο μὲ τὴ γνώμη του μαζὶ.

— Καὶ λέμε πῶς ἦταν τάχα σύμφωνη μὲ τὴ δική μου.

— Καλὰ τὰ συλλογιέσαι, Ἀχμέτ. Ἐγὼ πᾶν ὡστόσο νὰ φάω καὶ νὰ πλαγιάσω, καὶ πρὶν νὰ χαράξῃ θὰ εἶμαι στὸ πόδι. Πέτρες, χῶμα καὶ κορμιά νὰ γίνουν ἕνα, ἔτσι πού νὰ τὰ σιχαθοῦν νὰ τὰ φᾶνε κι' αὐτὰ τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ κοράκια! Ἦταν τὰ τελευταία λόγια πού εἶπ' ὁ Γιουσούφ κι' ἔφυγε.

Ὁ Ἀχμέτ προσκαλεῖ τώρα τοὺς τοπιτζήδες (**). Τὰ κανόνια τῶν Προπουλαίων

(*) Ὁ Παρθενῶνας τότε ἦταν ἔλαμι. (**) Κανονιέρηδες.

ἔτοιμάζονται: φέρνονται ἀκόμα καὶ τὰ κανόνια τῶν ἑορτῶν ἀπ' τὸ μέρους τοῦ Ἐρεχθείου. Στὴ μέση βάζουν τὸ μεγάλο ἔλαμι, τὴν περιφῆμη Δ ο υ μ π ἄ ρ δ α, «γιὰ φιγούρα», ὅπως εἶχε παῖ ὁ Ἀγάς.

Γενικὴ κίνηση στὸ Κάστρο καὶ συζήτηση γιὰ τὴν τιμὴ πού θὰ κάμῃ ὁ Δισδάρης στοὺς ραγιάδες. Οἱ περισσότεροὶ βρίσκουν σωστὴ τὴν ἀπόφασή του: «ὅσο πῖδ εὐχαριστημένα εἶναι τὰ ζᾶ, τόσο πῖδ πολὺ δουλεύουν», πρόσθετο ὁ γέρο μάγερας τοῦ Ἀγά. Τὰ Τούρκόπουλα εἶναι κατὰ χαροῦμένα. Μόνο ὁ Ἰμάμης τοῦ Μεγάλου Ἰτζαμιῦ, τοῦ Παρθενῶνα, κι' ἕνας ἐπίσημος διαβατικὸς Δερβίσης, ἔχουν ἄλλη γνώμη: ἀφοῦ ἔμως δὲν ἔχουν τὴ δόναμη ν' ἀντιπράξουν, φεύγουν μωρμουρίζοντας τὴ γνώμη τους.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΑΠΟ ΤΟΝ "ΚΥΚΛΟ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΩΝ"

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Στὴν ἄργατιά, στὴ χωριατιά, τὸ χιόνι, ἢ γρίπη, ἢ πείνα, οἱ λύκοι, ποτάμια, πέλαγα, στεριές, ἔσολοθρεῖς καὶ φρίκη. Χειμῶνας ἄγριος. Κι' ἢ φωτιά, καλοκαιριὰ στὴν κίμαρά μου. Ντρέπονται γιὰ τὴ ζέσκα μου καὶ γιὰ τὴν ἀνθρωπιὰ μου.

ΦΛΟΓΕΡΑ

Φλογέρα τοῦ βουνοῦ, κι' ἀπὸ τὴν Ἡπειρὸ ὡς τὴν Κρήτη, καθάρια κελαιδεῖ κι' ἢ ἑλληνικὴ ψυχὴ μαζὶ σου. Πῶς ἢ ἀδασκάλευτῃ κι' ἀπλὴ ξαφνίζει μουσικὴ σου τὴν ἄσπα ὀπου σοφὰ παίζον τὰ χέρια τοῦ τεχνίτη!

ΤΟ ΨΩΜΙ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΗ

Ἐργάτη, ὀκνὸς ὅταν περνῶ, πού τρώς, καὶ σὲ κοιτάζω, ντροπαλὰ στένω, εὐλαβικά, καὶ σὰ νὰ τὰ δοξάζω, μὲ τῆς δουλειᾶς τὸν κίματο καὶ μὲ τὸν ἰδρωτὰ σου μωρωμένα, τὸ μαῦρο σου ψωμί καὶ τὴν ἐλιά σου.

ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ

Τὰ χιλιά μύρια λούλουδα στὸ περιβόλι ἐκεῖ πού ἀνθοῦν, καθὼς μοῦ γλυκοσάλευαν τὰ μικροκάμωτα κεφάλια, στὴ συντροφιά τους θάρρησα πῶς μὲ καλοῦν ἀγάλια ἀγάλια, κάποια κρυφὰ παρὰ πονά τους νὰ μοῦ ἐμπιστευθοῦν.

ΡΟΔΟΣ

Στοῦ ξένου κι' ἂν σοῦ γράφτηκε ζυγοῦ νὰ πέσης τὸν Καϊάδα, σκλάβο ἢ κυρὰ, εἰς' ἀθάνατη, Ρόδος, γιατί κι' ἐσὺ εἶς' Ἑλλάδα μ' ὄλα τὰ Δωδεκάνησα. Πικρὴ εἶν' μοῖρα σου, μὰ ὠραία. Προσφυγοπούλα Ρήγιμα στὸν ἥλιο σου ἢ Μεγάλῃ Ἰδέα.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Τὰ δημοῦρα τὰγάλησα ποιητῆς, δὲν τοὺς ἀπλωσα ποτὲ ζητιάνου δίσκο. Σ' ἀργαστῆρι μου ἀναχωρητῆς, μέσα μου τὰ βρίζω.

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΑΓΑΛΜΑ

Ἀπ' τοῦ πελάου τοὺς βυθοὺς τὰγάλημα ἀρχαῖο, σὰ νέο πῶς βγαίνει! Χάλκινο, ὄρατο, Θεός. Ποῖος Θεός; Ὅποιος. Τέχνη καὶ θριαμβεύει. Ἔτσι καὶ μὰ καὶ ἀπὸ καιροὺς ἰδέα στὰ τρισβάθα κρυμμένη, ξανατινάζεται στὴ ζωὴ κι' ὁ κόσμος τὴν ξαναλατρεύει.

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Πρωτ' πρωτ' θα σηκωθεί ο πατέρας στο φτωχό σπίτι...

Ναί, μά ήταν φύγει ο πατέρας, φύγει κι' η μητέρα...

Ε, λοιπόν, στη Γερμανία, τουλάχιστο στις μεγαλύτερες πόλεις...

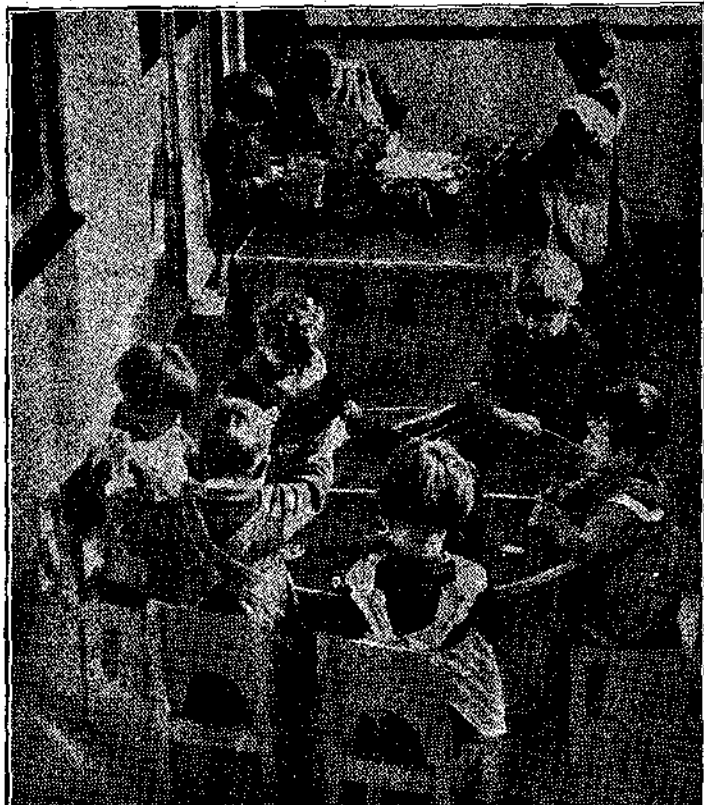
Ντόναι λοιπόν και συγυρίζει η μητέρα τα παιδάκια και τα παίρνει μαζί της...

Είναι ξέγνοιαστη, γιατί ξέρει πως τα παιδιά το «Σπίτι» αυτό τ' αγαπούν και το χαίρονται...

πως μαθαίνουν να περιποιούνται και τα λουλούδια στις γλάστρες;

Το μεσημέρι, θα μαζευτούν όλα τα παιδάκια στο τραπέζι με το ζεστό φαγητό...

Πως να μην είναι λοιπόν ησυχες οι μητέρες που τ' αφήνουν εκεί μέσα; Και

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ. Έπάνω: Άσχολίες και παιχνίδια της ημέρας. — Κάτω: Μεσοπρωϊντικός ύπνος.

πως να μην περιμένουν με λαχτάρα το βράδυ που θα ξαναπαράσουν να τα πάρουν στο σπίτι τους...

Αυτά στην Ελλάδα είναι άγνωστα. Δεν προυδέσαμε, βλέπετε, ακόμα τόσο πολύ...

Αλλά μια γετόνιασα, όσο καλή κι' αν είναι, πάντα είναι ξένη και δεν μπορεί ποτέ να προσέχη τα παιδιά όπως θα τα προσέχε η μητέρα τους...

Α, το μαρτύριο της φτωχής μητέρας, που για να δουλεύει για τ' ψωμί τους, είναι υποχρεωμένη να αφήνει σε ξένα χέρια!

Ποσο ευεργετικά λοιπόν θα ήταν για τη φτωχολογιά, αν υπήρχαν κι' εδώ τέτοια «Σπίτια των Παιδιών»!

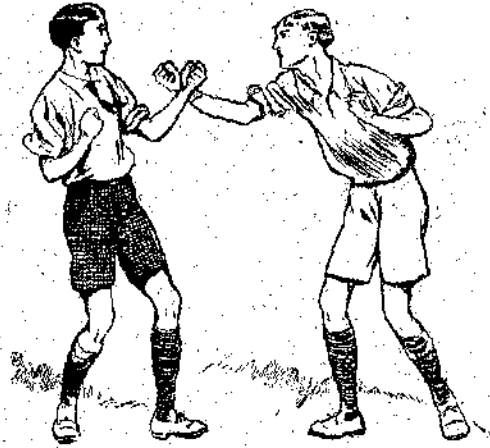
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΘΑΛΕΡΟΣ

ΤΡΕΙΣ ΜΙΚΡΟΙ ΑΕΡΟΠΟΡΟΙ ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΠΟΛΟ

Μυθιστόρημα υπό NORBERT SEVESTRE

— Συνέχεια από το προηγούμενο — Όσο για τον Γαβριήλ και τον Ύδον, αυτοί καμάριωναν που δεν τους ζάλιζε καθόλου η θάλασσα...

τόν βοήθησε και σ' αυτή την περίπτωση. Ήταν η τρίτη ημέρα του ταξιδιού...

«Ο Μπόμπι άρχισε την επίθεση». (Σελ. 20, στ. α.)

Οι επιβάτες αυτοί, που μαζεύονταν δολοι τους την ώρα του φαγητού στην τραπέζα...

— Δεν τους αφήνεις, του λέγε ο αδελφός του. Αυτοί είναι σωστά ακροάδες...

αυτές η φουσκοθαλασσιά ήταν αρκετά δυνατή. Ο άτυχος παιδαγωγός έμενε ξαπλωμένος στην καμπίνα του...

«Εσκούπιζε τον ιδρώτα που έτρεξε ποτάμι.»

— Εσκούπιζε τον ιδρώτα που έτρεξε ποτάμι. — Πως είπατε; ρώτησε μονάχα με μεγάλη ευγένεια.

— Φρόγκυ! συλλάβισε ολοκάθαρα αυτή τη φορά ο νεαρός κι' εδέξαπτος Έγγλέζος.

— «Φρόγκυ! Βατραχομούρη! Να που με βρίζουν κίολας», είπε από μέσα του ο Γαβριήλ.

Θάπρεπε κι' αυτός να θυμώσει. Μά δεν τόκανε. Το κοριτσάκι τον κοίταξε με κάτι μάτια παρακλητικά...

Έχοντας την ιδέα πως διάβαζε, έλ' αυτά τα πράγματα στα μάτια της μες Σίνκλαιρ, ο Γαβριήλ υποκλήθηκε χαμογελώντας και τράβηξε το δρόμο του χωρίς να μιλήσει καθόλου...

— Ε, τί! Έκανε λιγάκι πειραγμαμένος ο Γαβριήλ. Ζητάτε καλά και σώνεϊ να καυγαδίσετε μαζί μου, μάστερ Μπόμπι;

— Πέτα το σακκάκι σου, είπε ξερά εκείνος αντί γι' άλλη απάντηση.

— Όπως σάς άρέσει, έκανε ο μικρός Γάλλος.

Ο Γαβριήλ δεν ήταν απ' εκείνα τα παιδιά που τσακύνονται με τον καθένα και βρίσκονται κάθε στιγμή έτοιμοι ν' άρπαχτούν μ' όποιον τους πεί ένα λόγο παραπάνω...

Συνοδευόμενος από τον αδελφό του, όπως κι' ο Μπόμπι συνοδευόταν από τον Τζάκ Ντόνοου, ο Γαβριήλ ακολούθησε τον αντίπαλό του σε μίαν άκρη.

Έκείνη τη στιγμή δεν βρίσκονταν κανείς άλλος εκεί πέρα, εκτός από ένα γούτη που θάπρεπε να επέμβη από την πρώτη στιγμή...

πό την πρώτη στιγμή, χωρίς να ξέρουν καλά-καλά κι' αυτοί το λόγο. Ίσως γιατί είχε ένα θπούλα και δόλο υφός. Ήλεγε πως ήταν Δανός και πως ονομαζόταν Πέτερσεν, μ'ά ο Γαβριήλ κι' ο Υδόν φαντάζονταν πως θάταν ποιος ξέρει ποιος κακοτύπος, που είχε κατορθώσει να δραπέτευση από τα κάτεργα.

— Προσοχή! 'Ο ναύτης έχει τα μάτια του επάνω μας! Φιθύρισε ο Υδόν στ' αδί του αδελφού του.

— 'Ε, κι' έπειτα; Έκαμε ήσυχα ο Γαβριήλ, Είναι δικό μου φταίξιμο, αν με προκαλούν; Εγώ δεν έχω να κατηγορήσω για τίποτε τον εαυτό μου.

— Θά του δώσης λοιπόν να καταλάβη του Έγγλέζου σου.

— 'Ω, όχι. Αυο-τρεις μπουνιτσες μοναχά για να τον κάνω να του πέση ή μεγάλη φοβία.

— Και αν αυτός θελήση να σου τις πληρώση και να σου δώση άλλες τόσες; — Έγινε ου και θά καταλάβη γρήγορα με ποιόν έχει να κάνει.

Με τα μανικιουκάμισα και χωρίς γάντια, οι δυο πυγμάχοι μας δεν ήταν βέβαια δυνατό να παλεύουν επί πολλήν ώρα. 'Ο Γαβριήλ χαμογελούσε, ο Μπόμπ άρχισε την επίθεση. Έκει όμως που περίμενε πως θά χτυπήσει τον αντίπαλό του σε καίριο σημείο, ή γροθιά του δεν χτυπούσε παρά τον άέρα. Με μία εύλυγιά καταπληκτική, ο Γαβριήλ ηθδοσε από τον πόδι στ' άλλο, αλλάζοντας στάση κάθε φορά και αποφεύγοντας μ' αυτόν τον τρόπο τα χτυπήματα του αντίπαλου του. 'Όσα δεν μπορούσε να γλυτώση δόλοτελα, τα δεχόταν στα χέρια. Κι' άμέσως έρχόταν ή αντίπεθεση κεραυνοβόλα και τόσο καλά υπολογισμένη, ώστε ο Γαβριήλ θά μπορούσε κάλλιστα να πρήξη το μάτι του αντίπαλου του ή να του κάνει πύλα τη μύτη, αν ή βαζε περισσότερη όρμη. Αλλά όχι. Δεν έχει τέτοιους σκοπούς ο Γαβριήλ. Δεν θέλει παρά ν' αποκρούση τον αντίπαλό του και να του δείξη ότι από την καλή του θέληση μονάχα εξαρτάται να τον κάνει νύκ-άουτ μ' ένα χτύπημα κάτω από το στήθος.

Το πράγμα ήταν τόσο ολοφάνερο, ώστε κι' ο παλληκαράς ο Μπόμπ ακόμα κατάλαβε πως είχε φερθεί πολύ άμυαλα, θέλοντας να δώση ένα μάθημα στο μικρό Γάλλο.

— Στόπ! είπε ο «Κίντα». Μπόμπ φιλε μου, δεν είσαι άξιος να τα βγάλης πέρα.

'Ο Μπόμπ φάνηκε τιμωσ παύτης. Είχε χάσει. Χρωστούσε να όμολογήση την ήττα του και τότε καν μ' όλη του την ελιχνεία.

— Δεν ξέρω ποιος σου έμαθε το μπόξ, είπε στον Γαβριήλ, αλλά είσαι πραγματικός άσος!

Οι δυο αντίπαλοι ξεφίζαν τα χέρια

κι' ύστερα ήρθε ή σειρά του Τζακ Ντόνου να συγχαρή τον Γαβριήλ. Σε λίγη ώρα τα τέσσερα παιδιά είχαν γίνει οι καλύτεροι φίλοι του κόσμου. Κι' είναι γνωστό πως οι φίλιες που δημιουργούνται μ' αυτόν τον τρόπο αξίζουν περισσότερο από πολλές άλλες.

(Ακολουθεί) ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΣΥΑΝ

ΑΘΗΝΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΙΗΣΗ

Σ 'Αγαπητοί μου, ΑΥΤΟ το φυλλάδιο, καθώς και στο προηγούμενο, διαβάσατε κάμποσα ποιήματα από την καινούρια συλλογή του Κωστή Παλαμά «'Ο κύκλος των Τετραστίχων». Ήθελα να ξερα: τα καταλάβατε;... Εγώ λέω πως δεν θα δυσκολευθήκατε και πολύ. Βέβαια δεν είναι εύκολα, δεν είναι γραμμένα «για πολύ μικρά παιδιά». . . Τα μεγαλύτερα όμως θα μπορούσατε - νομίζω - να κάμετε τη σύνταξη και να μπήτε στο νόημα. 'Ε, αυτό το νόημα δεν είναι καθόλου άνωτερο από την αντίληψή σας. Και μόνον από την αντίληψή σας. Και μόνον από την αντίληψή σας. Και μόνον από την αντίληψή σας. Και μόνον από την αντίληψή σας.

— ή γλώσσα της, ή σύνταξή της, — δεν είναι πάντα εύκολοπέραστο. 'Αλλ' άμα μπορούση κανείς να το περάση, θάπκνητήση την κρυμμένη όμορφιά, τελείωσε!

Άς πάρουμε για παράδειγμα έν' από τα ημερινά: «Τό φωμί τού έργάτη». 'Ο πρώτος στίχος είναι λιγάκι στρεφτός: «'Εργάτη, όκνός δταν περνών που τρώς και σε κοιτάζω. . . » 'Η σύνταξη είναι: «'Εργάτη, δταν περνών, όκνός, και σε κοιτάζω που τρώς. . . » Τό ίδιο κι' επόμενοι στίχοι: «ντροπαλά στέχω, εύλαβικά και σε να τα δοξάζω, — με της δουλιές τον κάματο και με τον ιδρωτά σου — μωρωμένα, τό μαύρο σου φωμί και την ελιά σου». 'Η σύνταξη είναι: «'Οταν περνών κτλ., στέχω ντροπαλά, εύλαβικά (μ' εύλάβεια), και σε να τα δοξάζω (έτσι που στέχω) τό μαύρο σου φωμί και την ελιά σου. (που είναι) μωρωμένα με τον κάματο της δουλιές και με τον ιδρωτά σου». 'Ε, τώρα δεν είναι καθαρότατο; Και ποιόν διαφεύγει ή ιδέα του ποιητή; Δοξολογεί τό άγιο φωμί του έργάτη, τό ποτισμένο με τον ιδρωτά του, καθώς τον βλέπει να τό τρώη πραστικός ένας «όκνός», ένας όκνηρός που δεν κάνει τίποτα κι' είναι άχρηστος στον κόσμο. Είναι όμνός στην άγια 'Ερ-

γασία, που κι' ή 'Αργία, ή 'Οκνηρία την άναγνωρίζει, και στέκεται μπροστά της με ντροπή και μ' εύλάβεια. Κι' όπως ή ιδέα, έτσι δεν διαφεύγει πιά κανέναν κι' ή όμορφιά. Γιατ' είναι πραγματικός μιά όμορφη ιδέα αυτή, να όμνήση και να δοξάζη ο ποιητής την 'Εργασία μπροστά στην εικόνα του έργάτη, που τρώει τό ιδρωτόβρεχο τό μαύρο φωμί του.

Είμαι βέβαιος λοιπόν, πως τή «σύνταξη» και την άνάληση που κάναμε τώρα μαζί σ' αυτό τό τετράστιχο, την κάνατε σείς μόνοι σας σ' όλα όσα διαβάσατε, και μπορούσατε έτσι να βρήτε την κρυμμένη όμορφιά του καθενός: Και τού «Χερμώνια» που κάνει τον ποιητή να γτρέπεται, θυμούμενος στή ζεστασιά του τή δυστυχία των φτωχών (της έργατιάς και της χωριατιάς) και της «Φλογέρας» τού βουνοδ, που παντού μιλά μαζί της ή έλληνική φύχη, και μπροστά της χλωμάζει τό πιο περίτεχνο παίξιμο έρπας και τού «Περβολιού» και της «Ρόδου» και όλων. Τί μεγάλα τό μικρά αυτά ποιήματα! Τί ζωντανή, τί υγια, τί μορφωτική, τί ψυχοπλάστρα ιδέα που κρύβει τό καθένα! . . . Και τώρα θυμόμαί κάτι που μου είπε μία φορά ο ίδιος ο ποιητής, όταν τον ρώτησα τί είδους ποιήματα είναι τά πιο κατάλληλα για τά παιδιά:

— Τα μεγάλα! 'Η μεγάλη ποίηση! . . . Κι' άς μίν την καταλαβαίνουν ακόμα, ή άς κουράζονται, λίγο για να την καταλάβουν. . . Δίνετέ τους ποιήματα μεγάλων. Τού 'Ομήρου μακάρι, τού Σαίξπηρ, τού Ουγγώ, τού Ντόντε, τού Αισχύλου, τού Σολωμού, τού Βαλκωρίτη. . . Φτάνει μόνο να τα διαλέγετε. Γιατί τά ποιήματα των μεγάλων παιδαγωγούν και με την ιδέα και με τή μορφή.

Κάτι τέτοιο έκαμε τώρα κι' ή Διάπλασι για δοκιμή: Δεν σας έδωσε ποιήματα τού Σαίξπηρ και τού Ουγγώ. Σας έδωσε όμως τού Κωστή Παλαμά, που κι' αυτός είν' ένας μεγάλος ποιητής, ο μεγαλύτερος από τούς Έλληνες κι' ένας από τούς μεγαλύτερους της σημερινής Εύρώπης.

Σας άσπάζομαι **ΦΑΙΔΩΝ**

ΜΑΓΙΚΗ ΕΙΚΟΝ

'Ο Μπεμπές φωνάζει τη μαμμά του. Που είναι; (Έστία από τόν Γεώργιον 'Αβέρωφ.)

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΤΟ ΣΤΕΡΝΟ ΤΟ ΡΟΔΟ

— Δε μου λές, καλέ μου γέροντα, τον ρώτησα μιά μέρα, πως και που έχασες τό χέρι και τό πόδι σου;

— 'Αχ, παιδί μου, μου άπάντησε, θά ήμουν τότε ίσα με τριάντα χρονών κολληκάρι που πολεμούσαμε τούς Βουλγάρους. Άυτό τό δυό σημάδια που βλέπεις στο πρόσωπό μου, που τόκαμε σε μιά μάχη ένας Βούλγαρος ίππίας με τό σπαθί του. 'Όσο για τό χέρι και τό πόδι μου, αυτά μου τόκοψαν στο νοσοκομείο, άφου πρώτα δέχτηκαν αρκετές Βουλγάρικες σφαίρες! . . . 'Όταν βγήκα από τό νοσοκομείο και γύρισα έδώ στο χωριό μου, ο πατέρας μου και ή μητέρα μου είχαν πεθάνει, κι' από τό σπεί μας δεν έμναν πιά παρά ξύλα, πέτρες και χώματα. 'Εν τούτοις έζησα για λίγον μικρό μέσα σ' αυτό χωρίς γά παροή να έργασθώ, άφου ήμουν σκακίτης, έως ότου έπαγα τό λίγα χρήματα που είχα κι' αναγκάστηκα να πουλήσω τό έρείπιό έκείνο τού σπυτιού μου. 'Από τότε βρίσκομαι έδώ και τό από τις έλεημοσύνες των διαδωτών.

Κι' ένθ ο γέρο-ζητιάνος τελείωνε την ιστορία του, δυό δακρυά γυάλισαν για μιά στιγμή στα μάτια του και γλύστεσαν στα μάγουλά του, βρέχοντας τό γέροντό του πρόσωπο.

Τούλιος Καίσαρ

Σημ. της Διαπλ. — Το διηγηματικό αυτό δημοσίετο γιατ' είναι κολοχημένο, δεν φαίνεται όμως κί πραγματικό. Τό κράτος έχει λάβει πρόνοια για τούς άνάπηρους τού πολέμου και κανένας άπ' αυτούς δεν είναι σήμερα ζητιάνος.

Ο ΖΗΤΙΑΝΟΣ

Κάθε φορά σά θάβγαينا Έξο και τόχαινε να περάσω από τό μικρό ξύλινο γεφύρι, τού στενού ποταμού, που κυλά άργά-άργά τό θαλά νερά του ανάμεσα στις πικνές καλάμιες, θά συναντούσα πάντοτε τό φτωχό ζητιάνο, κάθισμένο στή γωνιά της γέφυρας,νάπλωνα ίκεταυτικά τό μοναχικό άριστέρό του χέρι, τραυλίζοντας με τή βραχνή πιά από τα γηρατειά και την κακοπέραση φωνή του, σόν κάθε διαβάτη: «'Ο Θεός να σας έχει καλά, εύλιστε τό φτωχό! . . . »

'Ο δυστυχισμένος είχε την πιά αποκρουστική όψη που μπορεί να φαντασθή κανείς. Τό πρόσωπό του αύλακωνόταν από δυό τρομαρές ούλες, που τού περιμόρφωναν έντελώς τό στόμα. Τού έλειπαν τό δεξί του χέρι και πόδι, κι' ανάμεσα από τα κατάεσχιμένα ρούχα του, που κατόνησαν πιά από την πολυκαιρία σαστά κουρέλια, διακρινόταν τό σάμα του, που έμοιαζε περισσότερο με σκελετό τυλιγμένο σε ανθρώπινο δέρμα. 'Ηταν ένα ζωντανό έρείπιό, που θά νόμιζε κανείς ότι με την κρώτη πνοή τού άέρα θά σωριασθή κάτω.

Τότε όμως αίστανθήκαμε έφφινικά τό μέγεθος της καταστροφής, κι' άντι να κάρουμε τό κομματάκια να μάξουμε τα λεπτά, μείναμε μεταχολικοί και συλλογισμένοι. . .

Σουαρό

ΔΥΣΣΕ - ΑΥΓΡΕΣ

Δύσες χρυσές και ρόδινες αύγες, στα ρόδα, στο χρυσάφι βουτηγμένες, [γυμένες] δύσες που ξεφυγάτε στα νερά [τά γαλανά] σαν φέλνουν οι κωμπάνες οι [θλιμμένες].

Δύσες χρυσές και ρόδινες αύγες, 'η άηδονία που ξυπνάτε και τό [γυαίνη], αύγες, που κάποιο χέρι μαγικό με γιούλια και τριαντάφυλλα σας [στεφανώνει].

Δύσες, αύγες τραγουδιμένες άπ' τούς ποιητές κι' άπ' τό Θεό, δύσες, αύγες άγαπημένες, εύλογημένες νάσαστε κι' οι δυο! **Βαρωνέσσα**

ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΕΚΑΡΟΜΗ

— Από βραδύς είχαμε άποφασίσει, έγώ και δυο άλλοι φίλοι μου, να κάμε στο έκκληράκι τού προφήτη 'Ηλία, στην κορφή τού βουνού. Προηθευτήκαμε λοιπόν τις τροφές μας από νωρίς και, κατά τις τέσσερις μετά τό μεσάνυχτα, ξεκίνησαμε, γιατί θέλαμε να φτάσουμε στην κορφή με την ανατολή τού ήλιου. Λίγο δύσκολη ήταν ή άνάβαση, αλλά δεν μας φάνιόταν τίποτα με τις κονβέντες. Άνεβαίναμε σιγά - σιγά και κομμά φορά κάναμε και στάσεις.

Τό φεγγάρι κόκκινο να χαθή στ' άντικράφι βουνά, ένθ τα πουλιά άρχισαν να κελαιδούν τώρα. 'Ενα δροσερό όστράκι έρχόταν πάνω μας, που μας εύχαριστούσε τόσο πολύ, ώστε πιας έκανε να μη καταλαβαίνουμε καθόλου τό όρμη.

'Υστερ' από τρεις ώρες, φτάσαμε στην κορφή. Κάτασε να ξεκουραστούμε όταν ο ήλιος είχε ξεπροβάλε πιά, οίχνοντας στή γή τις πρώτες του άχτίδες.

'Εροίξα μιά μακιά γύρω μου να ιδώ τί ώραία, άλήθεια, που ήταν! νόμιξα πως βρισκόμουν σ' ένα μέρος μετέωρο που δεν κρατείται από πουθενά!

Ξεκουραστήκαμε κάμποση ώρα κι' από κει ξεκίνησαμε για την έκκλησιά. Κάναμε άνω-κάτω τον κόσμο, αλλά δεν κατορθώσαμε να βρούμε τό κλειδί της έκκλησιάς νάνοιζουμε. Κι' ένθ ήμασταν έτοιμοι να φύγουμε, άξαφνα τό βλέπω σε μιά τρέκα. Άμέσως έτρεξα γεμάτος χαρά στούς συντρόφους μου. Άνοίξαμε την πόρτα και μπήκαμε.

'Απ' την πολυκαιρία είχαν φύγει οι λαδομπογιές άπ' τις εικόνες και δε μπορούσες να διακρίνης κανένα πρόσωπο άγιού. Πήραμε δυό τρία κεριά που βρήκα-

με σ' ένα παλιό τραπέζι, και τάνωκαμε. Ήσθλασε ύστερα να κάνομε μιά μεγάλη προσευχή, αλλά δε βρήκαμε βιβλία πουθενά, κι' έτσι αναγκαστήκαμε να ποίμε μόνο τό «Πάτερ ήμών», να κάνομε τό σταυρό μας και να φύγουμε.

'Ο ήλιος άρχισε τώρα να ξεσταίνη. 'Ι' αυτό ψάξαμε και βρήκαμε ένα όρατο μέρος κοντά σε μιά πηγή.

Έκει κάτασε όλη τή μέρα. Τό απόγεμα πήραμε πάλι τα σακκιδία μας στον όμο, γυμνάμε τό κατούρα μας νερό για να κάνομε στο δρόμο, και φύγαμε. Με τή δύση τού ήλιου φτάσαμε στα σπίτια μας, κατενθουσιασμένοι άπ' την ώραία αυτή έκδρομή.

Μικρός Καλλιτέχνης

ΤΙ ΕΚΑΜΕ ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ

Αυτή τή στιγμή κλέω σε πάλιν εδωμονίας. Γιατί είμαι μελετημένη! Ξέρω όλη την ύλη τού τριμήνου «άπέχθαι κ' άνακατωτά». Άλήθεια, τί χαρά αισθάνομαι όταν έχω μελετήσει! . . .

'Αλλά τί είναι έκείνο που χτυπάει; Τηλέφωνο; 'Όχι. 'Ηλεκτρικό κουδούνι; 'Ούτε. 'Αμ' τότε τί είναι; 'Α! Τό ζυγνητήρι. 'Αλλά τί να κάμα τόσο νωρίς; Νά μελετήσω; 'Αλλά τά ξέρω. . .

Και γύρισα πλεύριό και κοίτηθηκα ως τό πρωτό των «ύπνο τού δικαίου». Την άσχη που ζυγνητήρι-σotis επτάμοισ παρακλή — τραβόσα τό μαλλιά μου. Στις όκτα θά πήγα να σχολείο να κάμε έξέταση; Φουσιή και. . . δεν ήξερα ούτε λέξη! 'Από τό βράδυ είχα βάλει τό ζυγνητήρι να με ξυπνήσει στις 8 για να μελετήσω. Και κείνο μίν έκαμε τό καθήκον του, αλλά έγώ, βλέπετε, είχα μελετήσει. . . «καθ' ύπνου»;

Ροδάνη

ΣΤΙΣ ΑΜΕΤΡΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΤΟΝΕΣ ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Στις άμετρητες και μονότονες μέρες τού Χρόνου, συμβάλλον και μερικά πράγματα που σου κάνομε τή μεγαλύτερη έντόπωση και που δε σ' άφίνουν να σκεφθής τίποτ' άλλο.

'Ετσι κι' έγώ, όσο κι' αν προσπαθώ με τά μαθήματα και τά παιχνίδια να διαξω άπ' τό μάτι μου την δόδοροση μορφή της Μπεμπέρας, δεν μπορώ.

Τή μορφή τού Λεωκού αυτού κήνου, που με κοιτάζει με τ' άθωα του ματάκια. Τά μάτια που δεν έχουν άντικρύσει την πονηρία και τή σκληρότητα της ζωής, παρά τά χάδια της μαμαίκας και όλων.

Δεν μπορώ να πιστέψω πως μαράθηκε ο κήνος, ο άγνός αυτός κήνος που άκοιμη προχθές, άνθισμένος και περήφανος, μαράρωνε στή μέση των άλλων λουλουδιών, και σκόπιζε παντού τή γλυκειά μυραδιά του. Νομίζω πως θάρη στην άγκαλιά μου ζητώντας τό χάδια μου. Θά μου

